

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨРИЙН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь төрийн хяналт шалгалтын тогтолцоо, төрийн хяналт шалгалтын үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тодорхойлж, төрийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.

2 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын хууль тогтоомж

2.1.Монгол Улсын төрийн хяналт шалгалтын хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Монгол Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгчийн хянан шалгах үйл ажиллагаа, Үндсэн хуулийн цэц, шүүх, прокурорын хяналт болон төрийн аудитын үйл ажиллагааг тус тусын хуулиар зохицуулна.

3.2.Төрийн хяналт шалгалтын байгууллагын үйл ажиллагааг хуулиар тусгайлан зохицуулснаас бусад хяналт шалгалттай холбоотой нийтлэг харилцааг энэ хуулиар зохицуулна.

3.3.Засгийн газар, төрийн захиргааны байгууллагаас тодорхой чиглэл, салбарын хүрээнд зохион байгуулах хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа нь энэ хуульд нийцсэн байна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд заасан дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1."хяналт шалгалт" гэж иргэн, хуулийн этгээдийн явуулж байгаа үйл ажиллагаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ болон бараа, бүтээгдэхүүн, ашиглаж байгаа барилга байгууламж, техник тоног төхөөрөмж, технологи нь хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээнд заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэх, зөвлөн

туслах, гарсан алдаа дутагдалыг арилгуулахад чиглэсэн арга хэмжээний цогцолборыг;

4.1.2."төрийн хяналт шалгалтын байгууллага" гэж хуулиар төрийн хяналт шалгалтын бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхээр заасан төрийн байгууллага, эсхүл түүний тодорхой чиг үүргийг шилжүүлэн авсан этгээдийг;

4.1.3."улсын байцаагч" гэж төрийн хяналт шалгалтын болон хуульд заасан бусад бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж байгаа Монгол Улсын иргэнийг;

4.1.4."хяналт шалгалтын бүртгэл" гэж улсын байцаагчийн хийсэн хяналт шалгалт бүрийг мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэх үйл ажиллагааг;

4.1.5."удирдамж" гэж төлөвлөгөөт хяналт шалгалт хийж гүйцэтгэхэд удирдлага болгох баримт бичгийг;

4.1.6."хяналтын хуудас" гэж төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт хийж гүйцэтгэхэд удирдлага болгох баримт бичгийг;

4.1.7."хяналт шалгалтын танилцуулга" гэж хяналт шалгалтын талаарх ерөнхий мэдээлэл, тогтоогдсон бодит нөхцөл байдал, авсан болон цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал, дүгнэлтийг агуулсан баримт бичгийг.

5 дугаар зүйл. Төрийн хяналт шалгалтын зарчим

5.1.Төрийн хяналт шалгалт /цаашид "хяналт шалгалт" гэх/ хийхэд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэх;

5.1.2.хүний амь нас, эрүүл мэнд, нийтийн болон орчны аюулгүй байдал нь бусад аливаа ашиг сонирхлоос илүүд байх;

5.1.3.хяналт шалгалт нь ил тод, шуурхай байх;

5.1.4.хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа хараат бус, бие даасан байх;

5.1.5.эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр, үйл ажиллагаа нь хуульд нийцсэн, хөндлөнгийн нөлөөллөөс ангид байх;

5.1.6.хяналт шалгалттай холбоотой зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлэх, хуульд зааснаас бусад тохиолдолд хяналт шалгалтын үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа төлбөрийг шалгуулагч этгээдээс шаардахгүй байх;

5.1.7.шалгуулагч этгээдэд адил тэгш хандах, зөвлөн туслах, шалгуулагчийн хууль ёсны эрх, ашиг сонирхол, нэр төрийг хүндэтгэн харилцах;

5.1.8.хяналт шалгалтыг төлөвлөхдөө тухайн объект, үйл ажиллагааны эрсдэлийн ангиллыг үндэслэх;

5.1.9.хяналт шалгалтыг хуулиар эрх олгосон хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагч хэрэгжүүлэх;

5.1.10.хяналт шалгалтыг давхардуулахгүй бөгөөд төрийн эрх бүхий байгууллагаас хийсэн шинжилгээний дүн, дүгнэлтийг хяналт шалгалтын болон зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий байгууллага харилцан хүлээн зөвшөөрөх;

5.1.11.улсын байцаагч ашиг сонирхлын зөрчилд орж болох нөхцөл байдлыг мэдэгдэх, түүнээс татгалзах замаар урьдчилан сэргийлэх.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ

6 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын зорилго

6.1.Хяналт шалгалтын зорилго нь хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний актын хэрэгжилт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд мэргэжлийн хяналт тавьж, илэрсэн зөрчил, алдаа, дутагдлыг хуульд заасны дагуу арилгуулах, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх замаар болзошгүй аюул эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсооход оршино.

7 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын төрөл

7.1.Хяналт шалгалт нь төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус, гүйцэтгэлийн гэсэн төрөлтэй байна.

7.2.Хяналт шалгалтын төрөл тус бүрийг хэрэгжүүлэх нийтлэг журмыг энэ хуулиар тогтооно.

7.3.Хяналт шалгалтын хамрах хүрээ, чиглэлийн онцлогоос хамаарч хяналт шалгалтын төрлийг холбогдох хуулиар өөрөөр тогтоож болно.

8 дугаар зүйл.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалт

8.1.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг ерөнхий болон тусгай удирдамжийн дагуу явуулна.

8.2.Ерөнхий удирдамжийн дагуу явуулах хяналт шалгалтыг тодорхой салбар болон үйл ажиллагаа, үйлчилгээний чиглэлийг хамруулж байнгын буюу тасралтгүй хэрэгжүүлнэ.

8.3.Ерөнхий удирдамжийн дагуу явуулах хяналт шалгалтыг тодорхой нэг хүн, эсхүл тодорхой нэг хуулийн этгээдэд чиглүүлэн явуулахыг хориглоно.

8.4.Хяналт шалгалт явуулах ерөнхий удирдамжийг хууль, эсхүл хуулиар тусгайлан эрх олгосон эрх бүхий албан тушаалтан батлана.

8.5.Тусгай удирдамжийг хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу эрх бүхий албан тушаалтан нь хяналт шалгалтын ерөнхий төлөвлөгөөнд үндэслэн тухай бүр нь батлана.

8.6.Хяналт шалгалтын байгууллага нь тусгай удирдамжийн дагуу төлөвлөгөөт хяналт явуулахын өмнө шалгалтын ерөнхий төлөвлөгөөг баталж,

олон нийтэд мэдээлэх бөгөөд хяналт шалгалтанд хамрагдах этгээдэд урьдчилан мэдэгдэнэ.

8.7.Хуульд тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд хяналт шалгалтын байгууллага нь шалгалтын ерөнхий төлөвлөгөөг өмнөх жилийн 12 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор баталж, нийтэд мэдээлэх бөгөөд шалгуулах этгээдэд 10-аас доошгүй хоногийн өмнө шуудангаар, утсаар, эсхүл биечлэн мэдэгдсэн байна.

8.8.Шалгалтын ерөнхий төлөвлөгөөнд хяналт шалгалтын байгууллагаас тухайн жилд тусгай удирдамжийн дагуу явуулах хяналт шалгалтын зорилго, чиглэл, хүрээ, шалгалтанд хамруулах хүн, хуулийн этгээдийн нэр, шалгалтыг хэрэгжүүлэх хугацааг тусгах бөгөөд хэрэгжилтийг тухайн хяналт шалгалтын байгууллага хариуцна.

8.9.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалт явуулах чиглэл, шалгалтанд хамруулах иргэн, хуулийн этгээдийг тогтоохдоо өмнөх жилийн төлөвлөгөөт шалгалтын дүн, хяналт шалгалтын объект, үйл ажиллагааны эрсдэлийн ангилал, хяналт шалгалтын явцад илэрч байгаа нийтлэг алдаа дутагдал зэргийг харгалзан үзнэ. Ерөнхий төлөвлөгөөнд үндэслэн тодорхой нэг асуудлаар дагнан хэрэгжүүлэх хяналт шалгалтыг тусгайлан төлөвлөж болно.

8.10.Хяналт шалгалтын объект, үйл ажиллагааны эрсдэлийг хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, нийгмийн аюулгүй байдалд учруулж болох хор хохирол, үр дагаврыг харгалзан бага, дунд, их хэмжээний гэж ангилэх бөгөөд эрсдэлийн ангилалд хамааруулах шалгуур үзүүлэлтийг Засгийн газар тогтооно.

8.11.Энэ хуулийн 8.10-т заасан шалгуур үзүүлэлтийг үндэслэн эрсдэлийн ангилалд хамаарах объект, үйл ажиллагааны жагсаалт, хяналт шалгалтад хамруулах давтамжийн хугацааг харьяалах хяналтын чиглэл бүрээр эрх бүхий байгууллагын дарга батална.

8.12.Хяналт шалгалтыг орон нутагт болон дагнасан чиглэлээр хэрэгжүүлдэг нэгжийн энэ хуулийн 8.9-д заасан төлөвлөгөөг дээд шатны байгууллага нь баталгаажуулсан байна.

8.13.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол тухайлсан объект, үйл ажиллагаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын үргэлжлэх хугацаа ажлын 15 өдрөөс илүүгүй байх бөгөөд үүнд шалгалтын дүн гаргах хугацаа хамаарахгүй.

8.14.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, ахлагчийг тухайн хяналт шалгалтын байгууллагын даргын тушаалаар тухай бүр нь томилно.

8.15.Төлөвлөгөөт хяналт шалгалт хийхэд шалгуулагч хүн, хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийг байлцуулах бөгөөд тухайн хүн, хуулийн этгээдийн төлөөлөгч ирээгүй нь уг хяналт шалгалтыг хойшлуулах үндэслэл болохгүй.

9 дүгээр зүйл.Төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт

9.1.Хяналт шалгалтын байгууллага нь дараах үндэслэлээр төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлнэ:

9.1.1.осол аваар, халдварт өвчин, хордлого, гамшгийн зэрэг онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд шууд буюу шууд бусаар аюул учуулж болзошгүй эрсдлээс түүнээс урьдчилан сэргийлэх, ирлүүлэх, таслан зогсоох арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

9.1.2.ажил, үйлдвэрлэл, үйчилгээ, барилга байгууламж, бараа бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдал нь хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, холбогдох эрх бүхий байгууллагаас баталсан стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээнд нийцэж байгаа эсэхийг тодорхойлох;

9.2.Энэ хуулийн 9.1.2-т заасны дагуу төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт явуулах үндэслэл нь иргэн, хуулийн этгээдийн өөрийнх нь хүсэлт, эсхүл бусад иргэний гомдол, мэдээлэл, эсхүл хуульд заасны дагуу тодорхойлолт гаргуулах эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр байна.

9.3.Төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг хяналт шалгалтын байгууллагын даргын баталсан хяналтын хуудсанд заасан тодорхой чиглэл, эсхүл нутаг дэвсгэрийг хамруулан, тогтоосон хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.

9.4.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол тухайн объект, үйл ажиллагаанд хийх төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын үргэлжлэх хугацаа ажлын 10 өдрөөс илүүгүй байх бөгөөд үүнд шалгалтын дүн гаргах хугацаа хамаарахгүй.

9.5.Энэ хуулийн 9.1-д зааснаас бусад үндэслэлээр төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт явуулахыг хориглоно.

9.6.Энэ хуулийн 9.3-т заасан хяналтын хуудсанд дараах зүйлийг тусгана:

9.6.1.хяналтын хуудасны нэгдсэн дугаар болон он, сар, өдөр;

9.6.2.шалгалтын зорилго, үндэслэл;

9.6.3.шалгалтын төрөл, арга, хэлбэр;

9.6.4.шалгалтын хүрээ, шалгалтад хамрагдах иргэн, хуулийн этгээдийн

нэр;

9.6.5.шалгалтын бүрэлдэхүүн, ажлын хэсгийн ахлагч;

9.6.6.шалгалт эхлэх болон дуусах хугацаа;

9.6.7.өмнө хийсэн шалгалтын талаархи мэдээлэл.

10 дугаар зүйл.Гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт

10.1.Гүйцэтгэлийн шалгалтыг өмнөх төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын явцад илэрсэн алдаа, дутагдалыг арилгуулах талаар хяналт шалгалтын байгууллагаас өгсөн албан шаардлагын биелэлтийг хянах зорилгоор явуулна.

10.2.Гүйцэтгэлийн шалгалтыг өмнөх шалгалтаар илэрсэн алдаа, дутагдал, түүний шалтгаан, нөхцөлийг арилгуулахаар өгсөн албан шаардлагын хүрээнд хийнэ.

10.3.Гүйцэтгэлийн шалгалтыг албан шаардлагад заасан хугацаанд хийх бөгөөд шалгуулагч этгээдэд ажлын хоёроос доошгүй хоногийн өмнө урьдчилан мэдэгдэнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ ЯВУУЛАХ НИЙТЛЭГ ЖУРАМ

11 дүгээр зүйл.Хяналт шалгалтын арга

11.1.Хяналт шалгалтыг дараах нийтлэг аргаар явуулна:

11.1.1.объектод үзлэг хийх, хяналтын хуудсаар эрсдэлийг үнэлэх;

11.1.2.баримт бичгийг хянан үзэх;

11.1.3.хүрээлэн байгаа орчин, ажлын байрны эрүүл ахуйн нөхцөл, халдвар хамгааллын шаардлага, бараа, бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг тодорхойлох зорилгоор хэмжилт хийх, дээж авч шинжилгээнд хамруулах;

11.1.4.үйлдвэрлэл, үйлчилгээний машин механизм, тоног төхөөрөмж, даралтат сав, шугам хоолой зэрэгт туршилт, магадлал хийх;

11.1.5.хяналт шалгалтын үйл явц, илэрсэн дутагдал, үр дүнг гэрэл зураг авах, дууны, дуу-дүрсний бичлэг хийх зэрэг боломжит аргаар баримтжуулах;

11.1.6.тайлбар, тодорхойлолт, мэдээлэл судалгаа, холбогдох баримт бичиг гаргуулан авах;

11.1.7.хуульд заасан бусад арга.

11.2.Хяналтын хамрах хүрээ, чиглэлийн онцлогоос хамаарч хяналт шалгалтын аргыг холбогдох хуулиар өөрөөр тогтоож болно.

12 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтанд хориглох зүйл

12.1.Хяналт шалгалтыг явуулахад дараах зүйлийг хориглоно:

12.1.1.хуульд заасан үндэслэл, журмыг зөрчиж хяналт шалгалт хийх;

12.1.2.хяналт шалгалтыг урьдчилсан дүгнэлт гаргаж, түүнийгээ батлах замаар хэрэгжүүлэх;

12.1.3.хүний эрх, эрх чөлөө, нэр төр, алдар хүнд болон хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхол, ажил хэргийн нэр хүндэд хохирол учруулах хууль бус арга хэрэглэх;

12.1.4. хувь хүн, хуулийн этгээдийн болон хяналт шалгалтын нууцыг задруулах;

12.1.5.албан тушаалын давуу байдлаа ашиглан шалгуулагч хүн, хуулийн этгээдэд аливаа дарамт шахалт үзүүлэх, эсхүл түүнээс хөнгөлөлт, үйлчилгээ, шан харамж авах;

12.1.6.улсын байцаагчийн эрхгүй этгээд хэрэгжүүлэх.

12.1.7.хуульд заасан бусад.

12.2.Хууль тогтоомжид зааснаас бусад тохиолдолд шалгуулагч этгээдээс баримт бичиг, төлбөр, хураамж шаардахыг хориглоно.

12.3.Хяналт шалгалттай холбоотой дүгнэлт, шийдвэр эцэслэн гараагүй байхад хүний нэр төр, алдар хүнд, хуулийн этгээдийн ажил хэргийн нэр хүндэд харш аливаа мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд тараахыг хориглоно.

13 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх хэлбэр

13.1.Хяналт шалгалтыг хуульд ерөнхий болон тусгай удирдамж, эсхүл хяналтын хуудас, эсхүл улсын байцаагчийн эрх бүхий этгээдийн албан шаардлагад заасан хүрээнд бүрэн, эсхүл хэсэгчилсэн хэлбэрээр зохион байгуулна.

13.2.Хяналт шалгалтыг мэдээлэлд суурилсан хэлбэрээр хялбаршуулсан журмаар явуулж болно.

13.3.Хяналт шалгалтыг хялбаршуулсан журмаар зохион байгуулах журмыг энэ хуульд нийцүүлэн тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

13.4.Хяналт шалгалтын байгууллагын дарга нь улсын байцаагчийн мэргэжлийн ур чадвар, ажлын дадлага туршлага, ашиг сонирхлын зөрчилд өртөхгүй байх нөхцөлийг харгалзан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх томилгоо хийж, удирдамжийг батална.

14 дүгээр зүйл.Хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх нийтлэг журам

14.1.Хяналт шалгалтыг ерөнхий болон тусгай удирдамж, эсхүл хяналтын хуудас, эсхүл албан шаардлагын хүрээнд хуульд заасан журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.

14.2.Хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагч нь хуулийг чанд сахиж, хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэж, үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор нь ялгаварлахгүйгээр хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах үүрэгтэй.

14.3.Улсын байцаагч нь хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хүн, хуулийн этгээдийн эрхийг хязгаарлах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх тохиолдолд арга хэмжээ авах болсон үндэслэл, шалтгааныг тухайн этгээдэд мэдэгдэж, авсан арга хэмжээтэй холбогдон хүн, хуулийн этгээдэд үүсэх эрх, үүрэг, гомдол гаргах эрхийг тайлбарлаж өгөх үүрэгтэй.

14.4.Улсын байцаагч хяналт шалгалт явуулахдаа бусадтай хүндэтгэлтэй харьцаж, зүй бус үг хэллэг хэрэглэхгүй байж, өөрийн шаардлагыг үндэслэлтэй, ойлгомжтой хэлбэрээр илэрхийлэх үүрэгтэй.

14.5.Улсын байцаагч үүргээ хэрэгжүүлэхдээ өөрийн албан тушаал, нэрийг хэлж, албаны үнэмлэхийг үзүүлнэ.

14.6.Улсын байцаагч үүргээ гүйцэтгэх үедээ хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, өөрийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор дүрэмт хувцас, албаны өрөө, тээврийн хэрэгсэлд дууны, дуу-дүрсний бичлэг хийх техник, хэрэгсэл болон бусад шаардлагатай техник хэрэгсэл, багаж ашиглаж болно.

- 14.7.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалт хийх объектод саадгүй нэвтэрнэ.
- 14.8.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалт хийхдээ шаардлагатай байр танхим, техник хэрэгсэл, холбогдох судалгаа, мэдээлэл, баримт бичгийг шалгуулагч этгээдээс гаргуулж болно.
- 14.9.Хяналт шалгалтыг шалгуулагч этгээдийн үйл ажиллагаанд аль болох саад учруулахгүйгээр зохион байгуулна.
- 14.10.Хяналт шалгалтын ажиллагаанд удирдамжид заасан бүрэлдэхүүнээс өөр хүн оролцуулах, байлцуулахыг хориглоно.
- 14.11.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтад шаардлагатай баримт бичгийг шалгуулагч этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтнаар гарын үсэг зуруулан хүлээн авч, шалгалт дууссаны дараа албан ёсоор хүлээлгэж өгнө. Шаардлагатай бол нотлох баримт болгохоор хувилуулж авч болно.
- 14.12.Хяналт шалгалтыг шалгуулагч этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан, эсхүл төлөөлөх эрх бүхий албан тушаалтныг байлцуулан удирдамж, хяналтын хуудсанд заасан асуудлын хүрээнд тогтоосон хугацаанд бүрэн гүйцэд хийнэ.
- 14.13.Хяналт шалгалтын явцад зайлшгүй нөхцөл байдал тогтоогдвол удирдамж баталсан албан тушаалтнаар хугацааг сунгуулж болно.
- 14.14.Шалгаж байгаа баримт материал эргэлзээ төрүүлбэл түүнийг заавал магадлан шалгаж, бодит нөхцөл байдлыг хуульд заасан арга хэрэгслийг ашиглан тогтооно.
- 14.15.Хяналт шалгалтын явцад илэрсэн алдаа, дутагдлыг таслан зогсоох, түүний шалтгаан, нөхцөлийг арилгах арга хэмжээг холбогдох хуульд заасны дагуу авч хэрэгжүүлнэ. Авсан арга хэмжээг лац, ломбо, тэмдэг тавих, гэрэл зураг авах, дууны, дуу-дүрсний бичлэг хийх зэрэг боломжит арга хэрэгслээр баримтжуулна.
- 14.16.Улсын байцаагч нь шалгуулагч этгээдээс авсан баримт бичиг, шинжилгээний дээж, нотлох баримтын бүрэн бүтэн, аюулгүй байдлыг хариуцна.
- 14.17.Хяналт шалгалтын явцад мэргэжлийн байгууллага, шинжээч, шинжилгээний байгууллагаар дүгнэлт гаргуулж болно.
- 14.18.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх явцдаа холбогдох хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандартыг сурталчилж, шалгуулагч этгээдэд эрсдэлийн ангиллыг танилцуулж, эрсдэлийг бууруулах талаар мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгнө.
- 14.19.Шалгуулагч этгээдийн зүгээс хяналт шалгалтын ажилд саад учруулах, шаардлагатай баримт материалыг гаргаж өгөхгүй байх, хяналт шалгалтын дүнг хүлээн зөвшөөрөөгүй нь хяналт шалгалтыг явуулахгүй буюу хойшлуулах үндэслэл болохгүй.

14.20.Шаардлагатай бол хяналт шалгалтын бүрэлдэхүүнд төрийн болон төрийн бус мэргэжлийн байгууллага, мэргэжлийн холбоо, танхим, иргэний нийгмийн байгууллага, холбогдох мэргэжилтэн, шинжээч, иргэн, хэвлэл мэдээлийн ажилтныг оролцуулж болно.

15 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын дүгнэлт

15.1.Улсын байцаагч, хяналт шалгалтын ажлын хэсгийн ахлагч хяналт шалгалтын мэдээ, баримт материалд үндэслэн хяналт шалгалтын дүнг гаргана.

15.2.Хяналт шалгалтын дүнг шалгуулагч этгээдэд танилцуулж, тэмдэглэлийн хувийг өгнө.

15.3.Улсын байцаагч, хяналт шалгалтын ажлын хэсгийн ахлагч хяналт шалгалт хийсэн тухай бүр түүний үр дүнгийн талаар нэгжийн удирдлагад, танилцуулна.

15.4.Шалгуулагч этгээдийн үйл ажиллагааг түр зогсоосон, эд зүйлийг хураан авсан бол холбогдох журмын дагуу арга хэмжээг авч, энэ тухай шалгуулагч этгээдэд мэдэгдэнэ.

15.5.Шалгалтын дүн эцэслэн гарсны дараа улсын байцаагч хяналт шалгалтын талаарх мэдээллийг хяналт шалгалтын объект тус бүрээр цахим бүртгэлийн нэгдсэн санд оруулна.

15.6.Улсын байцаагч, ажлын хэсгийн ахлагч хийсэн хяналт шалгалтын хувийн хэргийг бүрдүүлнэ.

15.7.Хяналт шалгалтын хувийн хэрэгт дараах баримт бичиг орно:

15.7.1.тухайн хяналт шалгалтыг хийх үндэслэл (хүн, хуулийн этгээдийн хүсэлт, гомдол мэдээлэл, эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр, удирдамж, хяналтын хуудас гэх мэт);

15.7.2.мэдэгдэх хуудас;

15.7.3.шалгалтын тэмдэглэл, улсын байцаагчийн акт, албан шаардлага, дүгнэлт зэрэг хяналт шалгалтын явцад үйлдсэн баримт бичиг, тэдгээрийг мэдэгдсэн тухай баримт бичиг;

15.7.4.шалгуулагч болон холбогдох бусад этгээдийн санал, тайлбар, сонсох ажиллагаа, уулзалт, хурлын тэмдэглэл, бусад нотлох баримт бичиг;

15.7.5.хяналт шалгалтын танилцуулга, улсын байцаагчийн шийдвэр, түүний биелэлт, бусад тайлан мэдээлэл, гүйцэтгэлийн шалгалтын баримт бичиг зэрэг холбогдох баримт бичиг.

15.8.Улсын байцаагч өгсөн албан шаардлагын хугацааг дуусмагц биелэлтийг бичгээр авч, гүйцэтгэлийн шалгалт хийх эсэх саналаа нэгжийн удирдлагад тавьж шийдвэрлүүлнэ.

15.9.Улсын байцаагч хяналт шалгалтыг эцэслэн дуусгасны дараа тухайн хяналт шалгалтын хувийн хэргийг бүрэн бүрдүүлэн байгууллагын архивт тухай бүр хүлээлгэн өгнө.

15.10.Хийсэн хяналт шалгалтын зорилго, үндэслэл, илэрсэн алдаа, дутагдал, авах арга хэмжээний санал, зөвлөмж, дүгнэлтийг агуулсан албан бичгийг шалгуулагч этгээд, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлнэ.

15 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын явцад илрүүлсэн зөрчлийг шийдвэрлэх

16.1.Хяналт шалгалтын явцад Зөрчлийн тухай хуульд заасан зөрчил илэрсэн тохиолдолд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу шийдвэрлэх, эсхүл шийдвэрлүүлэхээр холбогдох эрх бүхий байгууллагад шилжүүлнэ.

16.2.Хяналт шалгалтын явцад цуглуулж, бэхжүүлсэн баримтыг зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанд нотлох баримт болгон эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд зохих журмын дагуу хүргүүлнэ.

16 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын хүрээнд хамтран ажиллах

16.1.Хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагчийн хяналт шалгалтын ажиллагаанд төрийн бүх шатны байгууллага, албан тушаалтан туслалцаа үзүүлж хамтран ажиллах, уг ажиллагааг явуулах бололцоогоор хангаж ажиллах үүрэгтэй.

16.2.Хяналт шалгалтын бүрэлдэхүүнд төрийн болон төрийн бус мэргэжлийн бусад байгууллага, шинжээч, шинжилгээний байгууллага, иргэнийг татан оролцуулж болно.

16.3.Хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагчийн хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхэд нь иргэн, хуулийн этгээд дэмжлэг, туслалцаа үзүүлж, хамтран ажиллана.

16.4.Тодорхой салбар, чиглэлийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх чиг үүргийг мэргэжлийн холбоодод Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан журмаар шилжүүлж болно.

16.5.Мэргэжлийн холбоодод шилжүүлэх хяналт шалгалтын чиглэл болон мэргэжлийн холбоодод тавигдах шаардлагыг Засгийн газар батална.

17 дугаар зүйл.Улсын байцаагчийн нийтлэх эрх, үүрэг

17.1.Улсын байцаагч нь Төрийн албаны тухай хуульд заасан нийтлэг эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ.

17.2.Улсын байцаагч дараах нийтлэг бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

17.2.1.хууль тогтоомжоор болон түүнийг үндэслэн төрийн эрх бүхий байгууллагаас удирдлагын тодорхой салбарт нийтээр дагаж мөрдөхөөр тогтоосон тусгай журмын биелэлтэд хяналт тавих;

17.2.2.хяналт шалгалт хийх обьектод саадгүй нэвтрэн орох;

17.2.3.хяналт шалгалтын ажилд шаардлагатай мэдээ, судалгаа, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг холбогдоххүг, хуулийн этгээд, албан тушаалтнаас үнэ төлбөргүй гаргуулан авах;

17.2.4.хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд шууд буюу шууд бусаар хор хохирол учруулж байгаа буюу учруулж болзошгүй, түүнчлэн осол аюул гарч болох тохиолдолд холбогдох ажил, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, үйл ажиллагааг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн уг зөрчлийг арилгах хүртэл түр зогсоох, шаардлагатай зүйлийг ариутгах, хоргүйжүүлж цэвэршүүлэх, тухайн барилга байгууламж, машин, тоног төхөөрөмжийн ашиглалтыг зогсоох, холбогдох бүтээгдэхүүнийг худалдах, борлуулахыг хориглох, устгах буюу зохих шаардлагад харшлахгүй бол өөр зориулалтаар ашиглах шийдвэр гаргах, энэ тухай олон нийтэд зарлан мэдээлэх;

17.2.5.хяналт шалгалтын явцад илэрсэн алдаа, дутагдлыг таслан зогсоох, түүний шалтгаан нөхцөлийг арилгах талаар холбогдоххүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтанд шаардлага тавьж, хугацаатай үүрэг даалгавар өгч биелэлтийг хангуулах;

17.2.6.улсын байцаагч нь хууль тогтоомжийг чанд сахих, хөндлөнгийн нөлөөнд үл автан албан үүргээ үнэнчээр гүйцэтгэх, төр, хүн, хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхол, нэр төр, алдар хүнд, ажил хэргийн нэр хүндийг хүндэтгэх, өөртэйгээ болон эхнэр, нөхөр, гэр бүлийн бусад гишүүн, садан төрлийн хүмүүст холбогдох асуудлыг шалгах аас татгалзах, хяналт шалгалтыг бүрэн гүйцэд хийх;

17.2.7.улсын байцаагч хийсэн хяналт шалгалт, гаргасан дүгнэлт, бичсэн танилцуулга, албан шаардлага, тоо, баримтын үндэслэл, нотолгооны үнэн зөвийг бүрэн хариуцах;

17.2.8.хуульд заасны дагуу Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага оногдуулах;

17.2.9.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

17.3 Улсын байцаагчийн тодорхой бүрэн эрхийг холбогдох хуулиар тогтооно.

17.4.Улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч энэ хуулийн 17.2-т заасан нийтлэг бүрэн эрхээс гадна дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

17.4.1.холбогдох байгууллагатай тохиролцон зохих мэргэжлийн хүмүүсийг хяналт шалгалтын ажилд татан оролцуулах, шаардлагатай асуудлыг магадлах зорилгоор лабораторийн буюу магадлан шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх;

17.4.2.хүн, хуулийн этгээдийн хууль бусаар олсон орлого, эд хөрөнгийг акт үйлдэж улсын орлого болгох, түүнчлэн бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэх;

17.4.3.энэ хуулийн 17.2.5-д заасан шийдвэрийг биелүүлээгүй тохиолдолд хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын байцаагчийн шийдвэрийг шүүхээр

баталгаажуулан албадан гүйцэтгүүлэх, эсхүл тухайн үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бүрмөсөн зогсоох, тусгай зөвшөөрлийг цуцлах тухай санал, дүгнэлтээ холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх;

17.4.4.ноцтой осол аюул гарсан, хүний амь нас, эрүүл мэнд хохирсон, Эрүүгийн хуульд заасан хор хохирол учирсан болон илэрсэн зөрчил нь гэмт хэргийн шинжтэй бол шалгалтын акт, холбогдох баримт бичгийг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;

17.4.5.төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын удирдамжийг батлах;

17.4.6.улсын байцаагчийн үйл ажиллагаа болон хяналт шалгалттай холбогдуулан гаргасан гомдлыг хянан шийдвэрлэх.

17.5.Энэ хуулийн 17.2.2, 17.2.3-т заасан бүрэн эрхийг улсын ахлах байцаагчгүй орон нутагт улсын байцаагч хэрэгжүүлнэ.

17.6.Улсын байцаагч амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлаа аливаа халдлагаас хамгаалах, өөрийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалуулах, зөрчигдсөн тохиолдолд гомдол гаргаж шийдвэрлүүлэх эрхтэй.

17.7.Улсын байцаагч албаны үнэмлэх, хувийн дугаар бүхий таних тэмдэгтэй байна.

17.8.Улсын байцаагч албан үүргээ гүйцэтгэх үедээ таних тэмдэг, албаны үнэмлэхээ бусдаас нуух үйлдэл хийхийг хориглоно.

18 дүгээр зүйл.Улсын байцаагчийн эрх олгох, цуцлах

18.1.Улсын байцаагч, ахлах байцаагчийн эрхийг тухайн чиглэлийн Улсын ерөнхий байцаагч, Ерөнхий байцаагчийн эрхийг Засгийн газар, эсхүл хуульд заасан эрх бүхий этгээд олгоно.

18.2.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын байцаагчийн эрх олгох, түдгэлзүүлэх, сэргээх, цуцлах журмыг тухайн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

19 дугаар зүйл.Улсын байцаагчид тавигдах шаардлага

19.1.Улсын байцаагчийн үйл ажиллагааны үр дүнг Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу үнэлж, дүгнэнэ.

19.2.Улсын байцаагч нь тусгай сургалтанд хамрагдаж, улсын байцаагчийн эрх авах шалгалт өгсөн байна.

19.3.Хуульчийн эрх авах шалгалтанд тэнцсэн бол энэ хуулийн 19.2-т заасан шалгалтаас чөлөөлөх үндэслэл болно.

19.4.Улсын байцаагчийн мэргэшлийн түвшинг 2 жил тутам үнэлэх бөгөөд Улсын байцаагчийн мэргэжлийн түвшинг үнэлэх журмыг тухайн салбарын асуудлыг эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

19.5.Хяналт шалгалтын байгууллагын дарга нь үйл ажиллагаа, мэргэшлийн түвшингийн үнэлгээний үр дүнг харгалзан улсын байцаагчийг зохих шатны сургалтад хамруулах, улсын байцаагчийн эрхийг түдгэлзүүлэх, цуцлах эсэх асуудлыг тухай бүр шийдвэрлэнэ.

20 дугаар зүйл.Улсын байцаагчийн хяналтын баримт бичиг

20.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ мэдэгдэл, акт, албан шаардлага, дүгнэлт, зөвлөмж гаргана.

20.2.Улсын байцаагчийн хяналтын баримт бичгийн бусад төрлийг хуулиар тогтоож болно.

20.3.Улсын байцаагчийн хяналтын баримт бичиг хууль ёсны үндэслэлтэй, хуульд заасан шаардлагыг хангасан байна.

20.4.Улсын байцаагчийн хяналтын эрх зүйн баримт бичгийн загварыг хуульд нийцүүлэн тухайн асуудлыг эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

20.5.Мэдэгдэлийг бараа, тээврийн хэрэгслийг түр саатуулах, эсхүл барааг буцаах тохиолдолд гаргана.

20.6.Актыг шалгуулагч этгээдийн үйл ажиллагаа болон барилга байгууламж, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний машин механизм, тоног төхөөрөмжийн ашиглалтыг түр зогсоох, шинжилгээнд дээж авах, шаардлага хангаагүй бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан борлуулахыг хориглох, устгах, өөр зориулалтаар ашиглах, улсын орлого болгох, хураах, шаардлагатай зүйлийг ариутгах, хоргүйжүүлж цэвэршүүлэх, бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх тохиолдолд гаргана.

20.7.Албан шаардлагыг хяналт шалгалтаар илэрсэн алдаа, дутагдал, түүний шалтгаан нөхцөлийг арилгах талаар холбогдох хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтанд шаардлага тавьж, хугацаатай үүрэг даалгавар өгч биелэлтийг хангуулах чиглэлээр гаргана.

20.8.Дүгнэлтийг барилга, байгууламж, бараа бүтээгдэхүүн, ажил, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар аюулгүй байдал нь хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг тодорхойлох тохиолдолд гаргана.

20.9.Зөвлөмжийг шалгуулагч этгээдийн үйл ажиллагаа, объект, бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээг хяналтын хуудсаар үнэлэн эрх зүйн болон мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн, эсхүл хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээ зөрчигдөж болзошгүй гэж үзвэл шалтгаан, нөхцөлийг арилгуулах тухай баримт бичиг.

20.10.Улсын байцаагчийн хяналтын баримт бичгийг үндэслэлгүй гэж үзвэл өөрөө, эсхүл түүний дээд шатны албан тушаалтан хүчингүй болгож, эсхүл өөрчилж болно.

21 дүгээр зүйл.Хяналтын баримт бичигт тавигдах ерөнхий шаардлага

21.1.Хяналтын баримт бичгийг хэвлэмэл хуудсан дээр үйлдэх бөгөөд хяналтын баримт бичиг бүрт нэгдсэн дугаартай байна.

21.2.Хяналтын баримт бичиг нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 40.2-т заасан шаардлагыг хангасан байна.

21.3.Хяналтын баримт бичигт тогтоогдсон бодит нөхцөл байдал, илэрсэн алдаа, дутагдал, түүнд холбогдох хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний заалтыг нарийвчлан тусгана.

21.4.Шалгалтын тэмдэглэл, улсын байцаагчийн акт, албан шаардлага, дүгнэлт, барааг түр саатуулах, буцаах тухай мэдэгдэл, барааг хураах, устгах тухай актыг шалгуулагч этгээдэд танилцуулж гарын үсэг зуруулна. Хэрэв хяналт шалгалтын баримт бичигт гарын үсэг зурахаас татгалзсан бол энэ тухай тайлбарыг бичүүлнэ. Тайлбар бичихээс татгалзвал улсын байцаагч тайлбар бичнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТОДОРХОЙ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХ ЖУРАМ

22 дугаар зүйл. Шаардлага тавих

22.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын явцад илрүүлсэн алдаа, дутагдлыг арилгуулах, учирч болох хор хохирлыг гаргуулахгүй, нэмэгдүүлэхгүй байх зорилгоор хүн, хуулийн этгээдэд тодорхой үйлдлээс татгалзах, эсхүл үйлдэл хийх шаардлага тавьж болно.

22.2.Хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хуулиар хориглосноос бусад баримт, мэдээ мэдээлэл, эд зүйлийг гаргаж өгөхийг шалгуулагч хүн, хуулийн этгээд, эсхүл бусад хүн, хуулийн этгээдээс шаардаж болно.

22.3.Улсын байцаагчийн шаардлагыг тухайн хүн, хуулийн этгээд биелүүлэх үүрэгтэй.

22.4.Улсын байцаагчийн шаардлагыг биелүүлээгүй, эсэргүүцсэн, эсхүл хуулийн дагуу явуулж байгаа ажиллагаанд нь саад учруулсан бол албадан гүйцэтгэж, гэм буруутай этгээдэд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

23 дүгээр зүйл. Тайлбар авах

23.1.Улсын байцаагч хяналт шалгалттай холбоотой асуудлаар хүн, хуулийн этгээдийн төлөөлөгч, удирдах болон бусад албан тушаалтнаас тайлбар авч болно.

23.2.Улсын байцаагч тайлбарыг тухайн хүний байгаа газарт, эсхүл хяналт шалгалтын байгууллагад урьж ирүүлэн авч болно.

23.3.Тайлбарыг асуулт асуух, хариулт авах хэлбэрээр авах бөгөөд хүсвэл тайлбар өгч байгаа хүн тайлбараа бичгээр өгч болно.

23.4.Тайлбарыг тэмдэглэлээр бэхжүүлэх бөгөөд тайлбар авсан он, сар, өдөр, эхэлсэн дууссан хугацаа, тайлбар авсан газрыг тодорхой тусгаж, тайлбар аван улсын байцаагч болон тайлбар өгсөн хүн гарын үсэг зурна.

23.5.Тухайн хүн тайлбар өгөхөөс татгалзсан бол энэ тухай тэмдэглэлд тусгана.

24 дугаар зүйл.Бичиг баримт, мэдээлэл гаргуулан авах

24.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтанд шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичгийг холбогдох хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтнаас шаардан гаргуулан авна.

24.2.Хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтан улсын байцаагчийн даалгаварт заасан хугацаа, хэлбэрийн дагуу мэдээлэл, баримт бичгийг гарган өгч, нууцыг хадгална.

25 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтанд хамаарах объектод нэвтрэн орох

25.1.Улсын байцаагч хяналт шалгалтыг явуулах зорилгоор хяналтанд хамаарах ажлын байр, агуулах сав, эзэмшил газарт нэвтрэн орох эрхтэй.

25.2.Шаардлагатай бол нэвтрэн ороход эд зүйл, цоож, түгжээ, байгууламжийн хэсгийг эвдэх, дохиолол, хяналтын систем, цахилгааныг салгах, нохой, бусад амьтныг номхотгох техник, хэрэгсэл ашиглах зэргээр учрах саадыг арилгаж болно.

25.3.Нэвтрэн орохын өмнө шалгуулагч этгээдэд урьдчилан мэдэгдэх бөгөөд шалгуулагч этгээд ирээгүй нь нэвтрэн орох ажиллагааг хэрэгжүүлэхгүй байх үндэслэл болохгүй.

25.4.Осол аваар, халдварт өвчин, хордлого, гамшгийн зэрэг онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд шууд буюу шууд бусаар аюул учуулж болзошгүй эрсдэл бий болсон гэх үндэслэл байгаа бол шалгуулагч этгээдэд урьдчилан мэдэгдсэн байхыг шаардахгүй.

26 дугаар зүйл.Үзлэг хийх

26.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын явцад ажлын байр, агуулах, эд зүйл, бараа бүтээгдэхүүн, техник тоног төхөөрөмж нь хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээнд заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг тодруулах зорилгоор үзлэг хийнэ.

26.2.Эд зүйл, баримт бичиг, ачаа тээш, мал, амьтан, тээврийн хэрэгсэлд үзлэг хийхэд эзэмшигчийг байлцуулна. Эзэмшигчийг оролцуулах боломжгүй бол хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулах, эсхүл гэрэл зураг, дуу-дүрсний бичлэгээр бэхжүүлж болно.

26.3.Үзлэг хийх үед хуулиар хориглосон зүйл илэрвэл хураан авч, тэмдэглэлд тусгана.

26.4. Үзлэг хийх явцад хүний амь нас, эрүүл мэндэд аюул, орчинд хөнөөл учруулж болзошгүй тэсэрч дэлбэрэх болон химийн хортой бодис, бусад эд зүйл байна гэж үзвэл холбогдох мэргэжилтнийг оролцуулж болно.

26.5. Үзлэг хийх явцад шаардлагатай бол шинжилгээнд зориулж хэв загвар, дээж авах, эд хөрөнгө битүүмжлэх, эд зүйл, баримт бичиг хураан авах ажиллагааг явуулж болно.

26.6. Үзлэг хийлгэхээс татгалзсан, эсэргүүцэл үзүүлсэн бол үзлэгийг албадан гүйцэтгэнэ.

27 дугаар зүйл. Эд зүйл хураан авах

27.1. Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд ач холбогдолтой баримт, эсхүл шинжилгээ хийлгэх, эсхүл илтэд хууль зөрчсөн, шаардлага хангахгүй эд зүйл, баримт бичгийг хураан авна.

27.2. Хураан авах боломжгүй эд зүйлийг битүүмжилж, тухайн эд зүйлийг бусдад шилжүүлэх, устгах, өөрчлөх, захиран зарцуулах, хөдөлгөхийг хориглож, тухайн хүнд өөрт нь, эсхүл бусад боломжтой хүнд хадгалах, хамгаалах үүрэг хүлээлгэнэ.

27.3. Улсын байцаагч энэ хуулийн 27.2-т заасны дагуу хадгалах, хамгаалах үүрэг хүлээсэн хүнд эд зүйлийг хүлээлгэн өгч, хуульд заасан хариуцлагыг сануулж гарын үсэг зуруулна.

27.4. Хураан авах, бэтүүмжлэх ажиллагааны үед тэмдэглэл үйлдэнэ.

28 дугаар зүйл. Шинжилгээнд зориулж дээж авах, шинжилгээ хийлгэх

28.1. Шинжилгээ хийх зорилгоор эд зүйл, баримт бичиг, ургамал, мал амьтнаас хэв загвар, дээж авч болно.

28.2. Шинжилгээнд зориулж хэв загвар, дээж авах ажиллагаанд мэргэжилтнийг оролцуулж болно.

28.3. Орчин тойрондоо аюул учруулж болзошгүй мал, амьтан, тэсэрч дэлбэрэх, хорт бодис, бусад байдлаар аюул учруулж болзошгүй эд зүйлээс хэв загвар, дээж авахдаа аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг урьдчилан авна.

28.4. Хяналт шалгалтын явцад дээж авах бол улсын байцаагч тусгайлан акт бичих бөгөөд түүнд дараах зүйлийг тусгана:

28.4.1. дээж авах тухай акт бичсэн он, сар, өдөр, газар;

28.4.2. шалгуулагч этгээдийн нэр, хаяг;

28.4.3. дээж авахад байлцсан шалгуулагч этгээдийн төлөөлөгчийн нэр, албан тушаал;

28.4.4. дээж авсан улсын байцаагчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, албан тушаал;

28.4.5. дээж авах үндэслэл, шаардлага;

28.4.6.импортолсон улс болон үйлдвэрлэгчийн нэр;
28.4.7.дээж авсан хугацаа, бүтээгдэхүүний нэр, төрөл, савлалт, цувралын дугаар, үйлдвэрлэсэн болон хадгалалтын дуусах хугацаа, нийт импортолсон болон дээж авсан тоо хэмжээ, дээжийн үнэ.

28.5.Энэ хуулийн 28.4-т заасан актыг гурван хувь үйлдэх бөгөөд шалгуулагч этгээд болон итгэмжлэгдсэн лабораторид тус тус нэг хувийг өгч, үлдэх хувийг шалгалтын хувийн хэрэгт хавсаргана.

28.6.Улсын байцаагч холбогдох журмын дагуу дээж авч тухайн дээжийн бүрэн бүтэн байдал, ариун чанар, хадгалалт болон тээвэрлэлт, температурын горимыг хангана. Дээж авах, түүнийг хадгалах, тээвэрлэхтэй холбогдсон журмыг Засгийн газар батална.

28.7.Шалгуулагч этгээд дээж авах явцад байлцаж санал, гомдол гаргах эрхтэй.

28.8.Дээж, загвар авснаар шалгуулагч этгээдийн үйлдвэрлэлийн горимын хэвийн үйл ажиллагаа алдагдах тохиолдолд түүнийг шинжилсэний дараа буцаан олгоно.

28.9.Хяналт шалгалтын байгууллага шинжилгээнд авах дээжийн үнийг төлөх бөгөөд тухайн бүтээгдэхүүний үнийг тодорхойлох аргачлалыг санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална. Бүтээгдэхүүний үнийг тодорхойлохдоо тухайн бүтээгдэхүүний сүүлийн зургаан сарын бөөний /зах зээлийн/ үнийг харгалзана.

28.10.Шинжилгээний дүнгээр дээж нь хууль тогтоомж, стандартад заасан шаардлагыг хангаагүй, түүнчлэн тухайн бүтээгдэхүүнд давтан шинжилгээ хийсэн, хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлт гарсан тохиолдолд шинжилгээний төлбөрийг шалгуулагч этгээдээс гаргуулна.

28.11.Улсын байцаагч эд зүйл, баримт бичиг, ургамал, мал амьтан, технологийн горим зэрэгт шинжилгээ хийлгэнэ.

28.12.Ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэхэл тавигдах шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг тогтоох зорилгоор хүнд шинжилгээ хийлгэж болно.

28.13.Тусгай мэдлэг, мэргэжил эзэмшсэн улсын байцаагч өөрөө бие даан шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргаж болно.

28.14.Шинжээч шинжилгээний дүгнэлт гаргахдаа Шүүхийн шинжилгээний тухай хуульд заасан журмыг баримтална.

29 дүгээр зүйл.Тэмдэглэл үйлдэх журам

29.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол тэмдэглэлд тодорхой ажиллагааны явц, дэс дараалал, илэрсэн нөхцөл байдал, авсан арга хэмжээ, үр дүн болон дараах нийтлэг зүйлийг тусгана:

29.1.1.ажиллагааг явуулсан улсын байцаагчийн нэр, албан тушаал;

29.1.2.ажиллагааг явуулсан газар, эхэлсэн, дууссан он, сар, өдөр, цаг, минут, хэрэгжүүлэх явцад хугацаа тасалдсан бол түүний шалтгаан, хугацаа;

29.1.3.шалгуулагч болон ажиллагаанд оролцсон хүний эцэг /эх/-ийн болон өөрийн нэр, оршин суугаа газрын хаяг, байршил;

29.1.6.ажиллагаанд байлцсан бусад хүний хувийн баримт бичиг дэх мэдээлэл;

29.1.7.шалгуулагчид эрх, үүргийг тайлбарласан тухай;

29.1.8.шалгуулагч, эсхүл оролцогч санал, хүсэлт гаргасан эсэх, түүнийг хэрхэн шийдвэрлэсэн.

29.2.Тэмдэглэлд улсын байцаагч, шлгуулагч болон ажиллагаанд оролцсон хүн гарын үсэг зурна. Тэмдэглэл хэд хэдэн хуудастай бол хуудасны нүүр тус бүрд гарын үсэг зурна.

29.3.Тэмдэглэлд нэмэлт оруулсан, засвар хийсэн бол ямар засвар, өөрчлөлт хийсэн талаар тусгаж, энэ хуулийн 29.2-т заасан аргаар баталгаажуулна.

29.4.Ажиллагаанд шалгуулагч, оролцсон хүн гарын үсэг зурахаас татгалзсан, эсхүл баталгаажуулах боломжгүй бол шалтгааныг тэмдэглэлд тусгана.

29.5.Ажиллагааны явцад хийсэн дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг, гэрэл зураг, гар зураглал, хэв загварыг тэмдэглэлд хавсаргана.

30 дугаар зүйл.Үйл ажиллагаа, ашиглалтыг түр зогсоох

30.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын явцад хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд шууд, эсхүл шууд бусаар хор хохирол учруулж болзошгүй, эсхүл учруулж болох нөхцөл байдал үүсэж болзошгүй нөхцөл байдлыг илрүүлсэн бол ажил, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, үйл ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн, эсхүл барилга байгууламж, машин, тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн ашиглалтыг түр зогсооно.

30.2.Үйл ажиллагаа, ашиглалтыг түр зогсоох журмыг Засгийн газар батална.

31 дугаар зүйл.Үр дагаварыг арилгах арга хэмжээ авах

31.1.Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын явцад илрүүлсэн алдаа, дутагдлыг арилгуулах, дахин давтагдахаас сэргийлэх злорилгоор ариутгах, хоргүйжүүлэх, цэвэршүүлэх, засвар үйлчилгээ хийх, холбогдох бүтээгдэхүүнийг борлуулахыг хориглох, зах зээлээс буцаан татах, хохирлыг нөхөн төлүүлэх, зөрчлийг арилгах хүртэлх хугацаанд үйл ажиллагаа, ашиглалтыг зогсоох, энэ талаар олон нийтэд зарлан мэдээлэх зэрэг арга хэмжээ авч болно.

31.2.Энэ хуулийн 31.1-д заасан арга хэмжээ авахыг хүн, хуулийн этгээдэд хугацаа тогтоон даалгаж болно.

31.3.Энэ хуулийн 31.1-д заасан арга хэмжээний зардлыг тухайн хүн, хуулийн этгээд хариуцна.

31.4.Улсын байцаагчийн даалгаврыг биелүүлээгүй, эсхүл энэ арга хэмжээний зардлыг тогтоосон хугацаанд төлөөгүй бол холбогдох хууль тогтоомжид заасан хариуцлагыг хүлээлгэнэ.

31.5.Тухайн хүн, хуулийн этгээдэд хариуцлага хүлээлгэсэн нь энэ хуулийн 31.1-д заасан зардлаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО, ЧИГ ҮҮРЭГ

32 дугаар зүйл.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага

32.1.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага нэгдмэл, төвлөрсөн удирдлагатай байх бөгөөд улсын төсвөөс санхүүжнэ.

32.2.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага нь мэргэжлийн хяналтын төв байгууллага, аймаг, нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газар, хэлтэс, хилийн мэргэжлийн хяналтын алба, нутаг дэвсгэр хариуцсан мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчаас бүрдэнэ.

32.3.Мэргэжлийн хяналтын төв байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

32.3.1.хуульд заасны дагуу хууль тогтоомж захиргааны хэм хэмжээний акт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний биелэлтэд хяналт тавих;

32.3.2.хяналтанд хамаарах асуудлаар хууль тогтоомж, эрх бүхий байгууллагаас нийтээр дагаж мөрдөхөөр тогтоосон хэм хэмжээг хэрэгжилтийг судлан нэгтгэж, жилд нэг удаа Засгийн газарт танилцуулах;

32.3.3.хяналтын чиглэл тус бүрээр хяналт шалгалт явуулахтай холбогдсон журам, заавар, маягт, аргачлал, техникийн ерөнхий шаардлага, эрсдэлийн ангиллыг харгалзан хяналт шалгалт хийх стандарт, хяналтын хуудас батлах;

32.3.4.мэргэжлийн хяналтын орон нутгийн байгууллагыг мэргэжил, арга зүй, зохион байгуулалтын удирдлагаар хангах;

32.3.5.мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийг бэлтгэх, давтан сургах, тэдний ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах ажлыг зохион байгуулах;

32.3.6.хяналт шалгалтын бүртгэлийн нэгдсэн санг бүрдүүлж хөтлөх;

32.3.7.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

32.4.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага улсын төсөвт орлого оруулах чиг үүргийг хүлээхгүй.

32.5.Энэ хуулийн 32.3.3-т заасан журам, заавар, хяналт шалгалтын үйл ажиллагаатай холбогдсон хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт,

стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний жагсаалт нь олон нийтэд нээлттэй, хүртээмжтэй байна.

32.6.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын тодорхой чиг үүргийг хууль тогтоомж болон Засгийн газраас баталсан чиглэл, шаардлагын дагуу Мэргэжлийн холбоонд шилжүүлж болно.

32.7.Аймаг, нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газрын даргыг төрийн хяналт шалгалтын байгууллагад 3-аас доошгүй жил ажиллаж байгаа төрийн албан хаагчдаас Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу сонгон шалгаруулж томилно.

33 дугаар зүйл.Сургалт, судалгааны байгууллага

33.1.Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч, бусад алба хаагч, ажилтны мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, давтан болон мэргэшүүлэх сургалт явуулах сургалтын төвийг мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагын дэргэд байгуулж болно.

33.2.Энэ хуулийн 33.1-д заасан чиг үүргийг хууль сахиулах алба хаагч бэлтгэдэг дээд боловсролын байгууллагатай хамтарч гэрээгээр гүйцэтгүүлж болно.

33.3.Энэ хуулийн 33.1-д заасан сургалт явуулах журмыг мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

33.4.Энэ хуулийн 33.1, 33.2-т заасан сургалтын төлбөрийн хэмжээг санхүү, төсвийн болон мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран тогтооно.

33.4.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага нь судалгааны төвтэй байх бөгөөд судалгааны төв дараах чиглэлээр сан бүрдүүлэх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил явуулах, дүн шинжилгээ хийх, санал боловсруулах үүргийг гүйцэтгэнэ:

33.4.1.мэргэжлийн хяналтын байгууллагын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх стандарт, дүрэм, журам, зааврыг боловсронгуй болгох;

33.4.2.мэргэжлийн хяналт шалгалтыг явуулах арга, хэлбэрийг боловсронгуй болгох;

33.4.3.хууль тогтоомж зөрчихөөс хэргээс урьдчилан сэргийлэх;

33.4.4.бусад.

33.5.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын судалгааны төвийн дүрэм, бүтэц, орон тооны хязгаарыг мэргэжлийн хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга тогтооно.

34 дүгээр зүйл.Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч

34.1.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх төв байгууллагад улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч, орон нутгийн байгууллагад улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч ажиллана.

34.2.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх төв байгууллагын даргыг Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 18³ дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Ерөнхий сайд томилж, чөлөөлнө.

34.3.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх төв байгууллагын дарга нь мэргэжлийн хяналтын улсын ерөнхий байцаагч байна. Ерөнхий байцаагчийн эрхийг энэ хуулийн 18.1-д заасны дагуу олгоно.

34.4.Мэргэжлийн хяналтын төв болон орон нутгийн байгууллагад улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч ажиллах бөгөөд тэдгээрт болон хуулиар улсын байцаагчийн эрхтэй бусад этгээдэд улсын байцаагчийн эрхийг улсын ерөнхий байцаагч олгоно.

34.5.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх орон нутгийн байгууллагын даргыг аймаг, нийслэлийн Засаг даргатай зөвшилцөж мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагын дарга томилно.

34.6.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх орон нутгийн байгууллагын дарга нь улсын ахлах байцаагч байна.

34.7.Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлэх орон нутгийн байгууллагын улсын байцаагчийг тухайн орон нутаг дахь улсын ахлах байцаагч томилж, чөлөөлнө.

34.8.Улсын байцаагч нь Засгийн газраас загварыг нь баталсан, уг улсын байцаагчийг томилох эрх бүхий албан тушаалтнаас үнэмлэх, таних тэмдэг болон албан шаардлага, дүгнэлт, акт, мэдэгдлийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

35 дугаар зүйл.Улсын байцаагчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх баталгаа

35.1.Улсын байцаагч Төрийн албаны тухай хууль тогтоомжид заасан төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, баталгаа, нэмэгдэл баталгаа, түүнд олгох цалин хөлс, нөхөх төлбөр, тусламж, шагнал урамшил, тэтгэвэр, тэтгэмжээс гадна дараах нэмэгдэл баталгаагаар хангагдана:

35.1.1.хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж явахдаа хот, суурингийн доторхи нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр зорчсон тохиолдолд хувиас гарсан зардлыг тогтоосон журмын дагуу нөхөн гаргуулах;

35.1.2.хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж яваад хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан бол хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсаны тэтгэмж, албан тушаалын цалингийн зөрүүг хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан хугацааны туршид, тахир дутуу болсон бол тахир дутуугийн тэтгэвэр, албан тушаалын цалингийн зөрүүг тахир дутуугийн тэтгэвэр авч байгаа хугацааны туршид авах;

35.1.3.хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбогдуулан амь насыг нь хохироосон тохиолдолд түүний албан тушаалын гурван жилийн цалинтай тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг хохирогчийн ар гэрт олгох;

35.1.4.байгаль орчин, хилийн мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч нь хянан шалгах үүргээ гүйцэтгэхэд шаардагдах хөдөлмөр хамгааллын хувцас болон техник хэрэгслээр хангагдах;

35.1.5.бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбогдуулан доромжилсон, гүтгэсэн, дарамталсан, амь нас, эрүүл мэндэд нь бодит аюул заналхийлсэн бол цагдаагийн байгууллагаар аюулгүй байдлаа хангуулах арга хэмжээ авахуулах.

35.2.Энэ зүйлийн 35.1.2, 35.1.3-т заасан тэтгэвэр, тэтгэмж болон албан тушаалын цалингийн зөрүү, буцалтгүй тусламжийг улсын төсвөөс олгож, уг хөрөнгийг гэм буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлнэ.

36 дугаар зүйл.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт

36.1.Хуулиар тусгайлан эрх олгосон асуудлаар Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газар, орон нутгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга нь мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд хууль тогтоомжид заасны дагуу хяналт тавина.

36.2.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын дотоод хяналтыг мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагын дарга хэрэгжүүлнэ.

36.3.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцох, нөлөөлөхийг хориглоно.

36.4.Мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн нь хуульд заасны дагуу мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавина.

36.5.Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд мэргэжлийн болон олон нийтийн хяналтыг Хяналтын зөвлөл гүйцэтгэнэ.

36.6.Хяналтын зөвлөл нь иргэдийн болон тодорхой мэргэжлийн төлөөлөл, Худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын төлөөллөөс бүрдсэн 5-7 хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.

36.7.Хяналтын зөвлөл хараат бус ажиллаж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, хяналт тавих үүрэгтэй.

36.8.Хяналтын зөвлөл дараах эрхтэй:

36.8.1.байгууллагын төсвийн төсөл, зарцуулалт, үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг хэлэлцэж, санал өгөх;

36.8.2.улсын байцаагчийн сургалт болон үйл ажиллагаанд шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник, технологи нэвтрүүлэх бодлогын хэрэгжилтэд хяналт тавих;

36.8.3.байгууллагад ирсэн гомдол, мэдээлэл хүлээн авах, бүртгэх ажилд хяналт тавих, тэдгээртэй холбоотой мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх;

36.8.4.улсын байцаагчийн ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийх;

36.8.5.байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулан өөрийн нутаг дэвсгэр дэх иргэд, олон нийтийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэх чиглэлээр санал боловсруулах.

36.9.Хяналтын зөвлөлд дараах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

36.9.1. улсын байцаагчийн хяналт шалгалтын ажиллагаанд аливаа хэлбэрээр оролцох;

36.9.2.улс төрийн үйл ажиллагаа явуулах.

36.10.Хяналтын зөвлөл чиг үүрэгтээ хамаарах асуудлаар байгууллагын дарга, мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд тус тус санал, зөвлөмж хүргүүлнэ.

36.11.Хяналтын зөвлөлийн даргыг зөвлөлийн гишүүд дотроосоо нэр дэвшүүлэн нууц санал хураалтаар олонхийн саналаар нэг жилийн хугацаагаар сонгоно.

36.12.Хяналтын зөвлөлийн төсөв болон гишүүдэд олгох мөнгөн урамшлыг төсвөөс санхүүжүүлнэ.

36.13.Хяналтын зөвлөлийн дүрмийг энэ хууль, бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТАНД ОРОЛЦОГЧ ХҮН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН НИЙТЛЭГ ЭРХ, ҮҮРЭГ

37 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын талаархи иргэн, хуулийн этгээдийн үүрэг

37.1.Байгууллага, аж ахуйн нэгж нь холбогдох хууль тогтоомжийг байгууллагынхаа хэмжээнд хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, дотоодын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх журам тогтоож ажиллана.

37.2.Байгууллага, аж ахуйн нэгж, тэдгээрийн албан тушаалтан, иргэн нь хяналт шалгалтын ажилд дэмжлэг тусалцаа үзүүлж, хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагчаас тавьсан шаардлагыг биелүүлж, дүнг тогтоосон хугацаанд нь албан ёсоор мэдэгдэх үүрэгтэй.

38 дугаар зүйл.Хяналт шалгалтын шийдвэрийн талаар гомдол гаргах эрх

38.1.Шалгуулсан хүн, хуулийн этгээд, албан тушаатан нь хяналт шалгалтын явцад хууль тогтоомж зөрчигдсөн, улсын байцаагчийн гаргасан шийдвэр үндэслэлгүй гэж үзвэл гомдлоо хяналт шалгалт хийсэн байгууллага, албан

тушаалтны дээд шатны байгууллагад, эсхүл гомдол хянан шийдвэрлэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад гаргана.

38.2.Гомдлыг хүлээж авсан хяналт шалгалтын байгууллага, албан тушаалтан түүнийг хүлээж авснаас хойш 30 хоногийн дотор хянан шийдвэрлэх арга хэмжээ авна.

38.3.Гомдол гаргасан иргэн, хуулийн этгээд, албан тушаалтан нь хяналт шалгалтын байгууллагын шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл гомдлоо шүүхэд гаргаж болно.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН БҮРТГЭЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН САН

39 дүгээр зүйл.Хяналт шалгалтын бүртгэл

39.1.Улсын байцаагчаас явуулсан хяналт шалгалт бүрийг мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэнэ.

39.2.Энэ хуулийн 39.1-д заасан мэдээллийн нэгдсэн сан нь төрийн хяналт шалгалтын эх нотлох баримт бичгийн архив, цахим мэдээллийн сангаас бүрдэнэ.

39.3.Энэ хуулийн 39.1-д заасан мэдээллийн нэгдсэн сан цахимаар хөтлөхөд аюулгүй байдлыг хангасан, кодлогдсон технологийг ашиглана.

39.4.Энэ хуулийн 39.1-д заасан мэдээллийн сангийн журмыг мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагын дарга батлах бөгөөд хуульд өөрөөр заагаагүй бол түүний зөвшөөрөлгүйгээр мэдээллийн сан дахь мэдээллийг бусад байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулах, шилжүүлэхийг хориглоно.

39.5.Улсын байцаагч мэдээллийн сангийн мэдээллийг хуулиар хүлээсэн чиг үүрэгтээ хамааралгүй зорилгод ашигласан, бусдад шилжүүлсэн үйлдэлд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол сахилгын хариуцлага хүлээлгэнэ.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗОХИЦУУЛАЛТ

40 дүгээр зүйл.Гомдол шийдвэрлэх журам

40.1.Энэ хуульд заасан улсын хяналт шалгалтын ажиллагаатай холбоотой гаргасан шийдвэр, үйл ажиллагааг хууль бус гэж үзсэн этгээд холбогдох шийдвэрийг хүлээн авснаас, эсхүл мэдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлоо түүний дээд шатны албан тушаалтанд гаргаж болно.

40.2.Энэ хуулийн 40.1-д заасан гомдлыг хүлээн авсан албан тушаалтан 30 хоногийн дотор шийдвэрлэж, хариуг бичгээр өгөх үүрэгтэй.

40.3.Дээд шатны албан тушаалтан гомдлыг хянаад дараах шийдвэрийн аль нэгийг гаргана:

40.3.1.улсын байцаагчийн гаргасан шийдвэрийг хэвээр үлдээх, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааг хууль зөрчөөгүйд тооцох;

40.3.2.улсын байцаагчийн гаргасан шийдвэр, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааг хуульд нийцүүлэн өөрчлөх;

40.3.3.улсын байцаагчийн гаргасан шийдвэр, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа хууль бус болох нь тогтоогдвол хүчингүй болгох.

40.4.дээд шатны албан тушаалтны шийдвэрийг хууль бус гэж үзсэн этгээд холбогдох шийдвэрийг хүлээн авснаас, эсхүл мэдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор шүүхэд гомдол гаргаж болно.

40.5.Улсын байцаагчийн зөрчил шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой шийдвэрт Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу гомдол гаргана.

41 дүгээр зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

41.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

41.2.Улсын байцаагчийн үйлдсэн доор дурдсан зөрчилд холбогдуулж Захиргааны ерөнхий хуулийн 105 дугаар зүйлд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ:

41.2.1.хууль тогтоомжоор хамгаалагдсан шалгуулагчийн нууцыг задруулсан;

41.2.2.хуульд заасан албан тушаалын эрхээ хэтрүүлсэн, эсхүл үүргээ зохих ёсоор хэрэгжүүлээгүй.

41.3.Улсын байцаагчийн энэ хуулийн 41.2-т заасан зөрчлийн улмаас шалгуулагчид хохирол учруулсан бол уг хохирлыг гэм буруутай албан хаагч хариуцна.

41.4.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

АВТОТЭЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Автотээврийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.4 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 3, 4 дэх хэсэгт” гэснийг, мөн зүйлийн 20.7 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлд” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж, 22 дугаар зүйлийн 22.1.2 дахь заалтын “Захиргааны хариуцлагын тухай хууль” гэснийг “Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

АМЬТАН, УРГАМАЛ, ТЭДГЭЭРИЙН ГАРАЛТАЙ ТҮҮХИЙ ЭД, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ УЛСЫН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ ҮЕИЙН ХОРИО ЦЭЭРИЙН ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д заасан” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т заасан” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Аялал жуулчлалын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.4 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалх тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 1 дэх заалтын “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.4-т” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗАР СУРТАЛЧИЛГААНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зар сурталчилгааны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.3 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт зааснаас” гэснийг, мөн зүйлийн 24.4 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д зааснаас” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т зааснаас” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.7 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9.1-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 32.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ӨРСӨЛДӨӨНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Өрсөлдөөний тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх ба мөн хуулийн 11 дүгээр зүйлд” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх ба мөн хуулийн 35 дугаар зүйлд” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТАРИМАЛ УРГАМЛЫН ҮР, СОРТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Таримал ургамлыг үр, сортын тухай тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.3 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж, мөн зүйлийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ХӨРӨНГӨӨР БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХУДАЛДАН АВАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 52¹ дугаар зүйлийн 52^{1.2} дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

СТАНДАРТЧИЛАЛ, ТЕХНИКИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ, ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд заасан” гэж, 29 дүгээр зүйлийн 29.2 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

УРГАМАЛ ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Ургамал хамгааллын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9.2, 10.1-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 32.2-т” гэж, мөн зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 10.9-т” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Харилцаа холбооны тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.4 дэх хэсгийн “Төрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 10.4-т” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХОТ, СУУРИНЫ УС ХАНГАМЖ, АРИУТГАХ ТАТУУРГЫН АШИГЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.15 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.4-т” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 18.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хэмжил зүйн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2 дахь хэсгийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 17.2-т” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 2.3 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 5, 6, 7, 8, 9 дэх хэсэг нэмсүгэй:

1/2.3 дугаар зүйлийн 5, 6, 7, 8, 9 дэх хэсэг:

“5.Энэ хуулийн тусгай ангид арваас гурван мянга хүртэл нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг нэг зуугаас таван мянган хүртэл нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох шийтгэл оногдуулахаар заасан зөрчлийг анх удаа үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг шийтгэлээс нэг удаа чөлөөлж болно.

6.Хувиар тооцсон торгох шийтгэлээс чөлөөлөх бол хэмжээг энэ зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасан нэгжээр тооцох торгуулийн дүнтэй дүйцүүлж тооцно.

7.Энэ зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасны дагуу шийтгэлээс чөлөөлөх нь зөрчил үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг албадлагын арга хэмжээ, зөрчлийн үр дагаварыг арилгах үүргээс нь чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

8.Энэ зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасан үндэслэлээр шийтгэлээс чөлөөлөгдсөн хүн, хуулийн этгээд нь зөрчлийн үр дагаварыг арилгах, оногдуулсан албадлагын арга хэмжээг хуульд заасан хугацаанд биелүүлээгүй бол шийтгэлийг нөхөн оногдуулна.

9.Энэ зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасан шийтгэлээс чөлөөлөх үндэслэл нь энэ хуулийн тусгай ангид баривчлах шийтгэл оногдуулахаар заасан болон 5.6 дугаар

зүйлийн 7, 9 дэх хэсэг, 5.7 дугаар зүйл ,5.8 дугаар зүйлийн 5,6 дахь хэсэг, 5.10, 5.11, 5.12, 5.15 дугаар зүйл, 6.1 дүгээр зүйлийн 1, 2, 3, 4, 5, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28 дугаар хэсэг, 6.4, 6.18, 6.20, 7.1, 7.3, 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 7.10, 7.11, 7.12, 7.13, 7.14, 7.15, 7.16, 8.1, 8.8, 8.9, 9.7, 10.1, 10.2, 10.3, 10.7, 10.8, 10.15, 11.3, 11.5, 11.6, 11.8, 11.9, 11.10, 11.11, 11.12, 11.13, 11.14 дүгээр зүйл, 11.15 дугаар зүйлийн 2, 3, 4, 5, 9, 10 дахь хэсэг, 11.16, 11.20, 11.23, 11.24, 12.11, 13.3, 14.5 дугаар зүйл, 14.7 дугаар зүйлийн 3, 4, 5, 15, 18, 55 дахь хэсэг, 14.11 дүгээр зүйлийн 4, 5 дахь хэсэг, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 15.9, 15.10, 15.11, 15.14, 15.27, 15.29, 17.1 дүгээр зүйл хамаарахгүй.”

2 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн дараахь зүйл, хэсэг, заалтыг доор дурдсан агуулгаар өөрчлөн найруулсугай:

1/5.11 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.8, 1.9 дэх заалт:

“1.8.ашиглах үндсэн шаардлага, журам, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, технологийн горимыг зөрчсөн бол зөрчлийг арилгуулж, учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж хүнийг гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг гурван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

2/6.3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 2.4, 2.5 дахь заалт:

“2.4.худалдахад тавигдах шаардлагыг зөрчсөн бол зөрчил үйлдэхэд ашигласан эд зүйл, хэрэгсэл, хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогыг хурааж, тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгож хүнийг гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг гурван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

3/10.16 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг:

“4.Ажил олгогч хүнийг ажилд авахдаа түүнтэй хөдөлмөрийн гэрээг бичгээр байгуулахгүйгээр ажил, үүрэг гүйцэтгүүлсэн бол хүнийг нэг зуун тавин нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг нэг мянга таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

3 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 6.2 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн “учруулсан бол” гэснийг “учруулсан нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол” гэж, 6.5 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “, эсхүл эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр согтууруулах ундаа үйлдвэрлэсэн бол” гэснийг “үйлдвэрлэсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол” гэж, 6.8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 2.3 дахь заалтын “биелүүлээгүй бол” гэснийг “биелүүлээгүй нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол” гэж, 6.12 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “явуулсан бол” гэснийг “явуулсан нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол” гэж, 14.1 дүгээр зүйлийн 6 дахь хэсгийн “гэмтээсэн бол” гэснийг “гэмтээсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 7.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “өөрийн үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл,” гэснийг, 10.13 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 5.2 дахь заалтын “, хар тамхи, мансууруулах бодис үйлдвэрлэх, борлуулах” гэснийг, 10.16 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсгийн “, өөрийн буруугаас нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын дэвтэр нээгээгүй, зохих бичилтийг хийж баталгаажуулаагүй” гэснийг, 14.2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн “, эсхүл гэрээ, нөхцөл, шаардлагыг зөрчсөн” гэснийг тус тус хассугай.

5 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 5.11 дүгээр зүйлийн 3, 6 дахь хэсэг, 5.15 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, 6.2 дугаар зүйлийн 4, 11 дэх хэсэг, 6.5 дугаар зүйлийн 9, 14 дэх хэсэг, 6.6 дугаар зүйлийн 9 дэх хэсэг, 6.14 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 6.18 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 7.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.1 дэх заалт, 7.5 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, 7.9 дүгээр зүйлийн 8 дахь хэсэг, 7.10 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 7.15 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг, 8.1 дүгээр зүйлийн 7, 11, 14 дэх хэсэг, 9.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 9.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, 9.4 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэг, 9.6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, 9.7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.2, 1.3 дахь заалт, мөн зүйлийн 10 хэсэг, 9.9 дүгээр зүйлийн 2, 3 дахь хэсэг, 10.16 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэг, 14.2 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 14.6 дугаар зүйлийн 4, 5 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

6 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг
МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 6.12 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 13, 14,15 дахь хэсэг нэмсүгэй:

1/ 6.12 дугаар зүйлийн 13, 14, 15 дахь хэсэг:

“13.Эрх бүхий албан тушаалтан Зөрчлийн тухай хуулийн 2.3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасан үндэслэлээр шийтгэлээс чөлөөлөх шийдвэр гаргасан бол шийдвэртээ тухайн хүн, хуулийн этгээдэд оногдуулсан албадлагын арга хэмжээ болон зөрчлийн үр дагаварыг арилгах зорилгоор хүлээлгэх үүрэг, гаргах зардлын хэмжээг заана.

14.Шийтгэлээс чөлөөлөгдсөн хүн, хуулийн этгээд нь энэ зүйлийн 13 дахь хэсэгт заасан эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийг энэ хуулийн 7.5 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хугацаанд биелүүлэх үүрэгтэй.

15.Шийтгэлээс чөлөөлөгдсөн хүн, хуулийн этгээд нь эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийг хуулиар хугацаанд биелүүлээгүй нь түүнийг шийтгэлээс чөлөөлөх шийдвэрийг хүчингүй болгож, шийтгэлийг нөхөн оногдуулах үндэслэл болно.”

6 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн хяналт шалгалтын тухай /шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг